కథ

పతనం

సి. జయపాల్ రెడ్డి

లక్ష్మీపతి ప్రత్యేకమైన మనిషని అతని స్నేహితులు అంటూంటారు. ప్రస్తుత సమాజ విలువలకు భిన్నంగా పాతకాలపు భావాలను పట్టుకుని వేలాడుతుంటాడని అంటారు.

లక్ష్మీపతి ఎప్పుడూ సమాజం, దేశం అని మాట్లాడుతుంటాడు. అదే స్నేహితులకు నచ్చదు. మనం, మనవాళ్ళు - అంతవరకే ఆలోచించాలనేది లక్ష్మీపతి స్నేహితుల స్వభావం. ఎలాగైనా సరే డబ్బు సంపాదించాలి అనేది వారి ఏకసూత్ర కార్యక్రమం.

దేశం అభివృద్ధి చెందేందుకు ప్రతి ఒక్కరు పాటు పడాలనేది లక్ష్మీపతి పాయింటు. అందుకే లక్ష్మీపతి ప్రస్తుత విలువలకు భిన్నమైన వ్యక్తి అయ్యాడు.

నాలుగేళ్ళ నిరుద్యోగం తర్వాత లక్ష్మీపతికి ప్రభుత్వోద్యోగం దొరికింది. ఉద్యోగంలో చేరి రెండేళ్ళు పూర్తయింది. నిరుద్యోగిగా ఉన్నప్పుడే పెళ్ళయింది. ఇద్దరు పిల్లలు. లక్ష్మీపతి ఉద్యోగంలో ఇటీవలే ఒక ముఖ్యమైన మార్పు జరిగింది. అదేమిటంటే 'మామూళ్ళు' అంటే ఏమిటో తెలియని సీట్లోంచి దండిగా 'మామూళ్ళు' వచ్చే సీట్లోకి బదిలీ అవటం. లక్ష్మీపతి రొట్టె విరిగి నేతిలో పడిందని, ఎంతో పైరవీ చేస్తేగానీ దొరకని సీటు ఎలాంటి ప్రయత్నం లేకుండా రావటం అదృష్టమని కొలీగ్స్, స్నేహితులు అన్నారు. ఈ సీట్లో ఇది వరకు ఉన్న శ్రీనివాసరావు ఎంత సంపాదించిందీ లక్ష్మీపతికి అందించారు.

ఈ విషయం లక్ష్మీపతి భార్య సునందకు తెలిసి ఎంతో సంతోషించింది. డబ్బొస్తే ఏమేం కొనుగోలు చెయ్యాలో జాబితా కూడా తయారు చేసుకుంది. అయితే ఆమె సంతోషం ఎంతోసేపు నిల్వలేదు. మరి లక్ష్మీపతి అందరిలాంటి వాడు కాదు కదా. తాను మామూళ్ళు తీసుకునే ప్రశ్నేలేదని లక్ష్మీపతి ఖరాఖండిగా చెప్పటంతో సునంద మనస్సు ఉసూరుమంది. బాకీ లేనప్పుడు ఏం చేస్తాం అని సరిపెట్టుకుంది.

స్నేహితులు ఎంత చెప్పినా లక్ష్మీపతి ససేమిరా అన్నాడు. సమాజాన్ని బాగుచేసే సదవకాశం ఇది వరలో రాలేదని ఇప్పుడు తనవంతు కర్తవ్యం నిర్వర్తించేందుకు ఇదొక సువర్ణావకాశం అనీ - ప్రతి ఒక్కరూ నాకెందుకులే అనీ - నా ఒక్కడితో ఏమవుతుందిలే అని అనుకోవటంవల్లే సమాజంలో అవినీతి వుందనీ - నాతోనే ఈ పని ఎందుకు మొదలు కాకూడదనీ అందరూ అనుకున్నప్పుడే దేశం బాగుపడుతుందని ఉపన్యాసం ఇచ్చాడు. నీ ఖర్మ ఇంతే అని స్నేహితులు అనుకున్నారు.

★ ★ ★

శ్రీనివాసరావుతో స్నేహంగా వున్నట్లే లక్ష్మీపతితో కూడా వుండటానికి ప్రయత్నించారు ఆ సీటుతో పని వున్న వాళ్ళు. అయితే లక్ష్మీపతి మామూళ్లు తీసుకోడని వారికి తొందరలోనే తెలిసి పోయింది. అలా తెలిసిందగ్గర నుంచీ ఇంట్లోకి ఫర్నీచర్ వేస్తామని, పిల్లలను మంచి స్కూళ్ళో వేయిస్తామని, కారు అవసరముంటే తీసుకోమనీ, ఏమైనా సరుకులు తెచ్చిస్తామని రకరకాలుగా లక్ష్మీపతిని ప్రలోభపెట్టారు. అయితే ఈ ప్రలోభాలకు కూడా లక్ష్మీపతి లొంగలేదు. పార్టీలకు కూడా రానని చెప్పేశాడు. దాదాపుగా రోజూ ఎవరో ఒకరు పార్టీ ఇస్తూనే ఉంటారు.

లక్ష్మీపతి తప్ప ఇతర కొలీగ్స్ అందరూ మామూళ్ళు తీసుకోవటం, స్వంత పనులు చేయించుకోవటం, పార్టీలకు వెళ్ళటం యథావిధిగానే జరుగుతోంది. నిజానికి లక్ష్మీపతి సీటు ముఖ్యమైంది. మామూళ్ళలో ఎక్కువ శాతం లక్ష్మీపతి సీటులో వున్నవారికి ఇవ్వటం ఆనవాయితీ.

లక్ష్మీపతి ఆ సీట్లోకి వచ్చి రెన్నెల్లు దాటింది. ఆ ఆఫీసుకు పనిమీద వచ్చే వాళ్ళు ఎన్ని రకాలుగా ప్రయత్నించినా లక్ష్మీపతిని మాత్రం తమ దారిలోకి తీసుకు రాలేకపోయారు. అయితే వారు భయపడినట్లుగా వారి ఫైళ్ళు కదలటంలో లక్ష్మీపతి ఎలాంటి సమస్యలు సృష్టించలేదు. ఫార్మాలటీస్ పూర్తి చెయ్యటంలో కొన్ని ఇబ్బందులకు గురవుతున్నా మామూళ్ళు ఇవ్వకుండానే పనులు అవుతున్నందుకు సంతోషిస్తున్నారు. ఇప్పుడు వాళ్ళు లక్ష్మీపతి దగ్గరకు వెళ్ళటం కూడా మానేశారు. లక్ష్మీపతి దగ్గరకు వెళ్ళినా వెళ్ళకున్నా పనయినప్పుడు అక్కడకు వెళ్ళటం సమయం వృధా అని అనుకుంటున్నారు.

మొదట్లో లక్ష్మీపతి దగ్గరకు వచ్చినవారు టీ ఆఫర్ చేస్తే మాత్రం వద్దనే వాడు కాదు. టీ తాగటం వల్ల అబ్లిగేషన్ ఏమీ వుండదని, మర్యాద మాత్రమేననేది లక్ష్మీపతి అభిప్రాయం. ఇప్పుడు ఎవరూ లక్ష్మీపతికి టీ కూడా ఆఫర్ చెయ్యటం లేదు. లక్ష్మీపతి కొత్తగా ఈ సీట్లో కొచ్చినపుడు భయం భయంగా దండాలు పెడుతూ అతి వినయంగా ఉండేవారు ఇప్పుడు ఎదురైనా కనీసం విష్ కూడా చెయ్యటం లేదు. ?ఈ సీట్లో వున్నపుడు శ్రీనివాసరావు ఒక వెలుగు వెలిగారని ఇప్పుడు ఆ సీటు విలువే పోయిందని చెవులు కొరుక్కుంటుంటే విన్నాడు లక్ష్మీపతి. ఇది వరకు శ్రీనివాసరావుకు ఇచ్చే వాటా మామూళ్ళను కూడా తమకే ఇవ్వమని ఇతర కొలీగ్స్ డిమాండ్ చేసి మరీ తీసుకుంటున్నట్లు కూడా తెలిసింది.

లక్ష్మీపతికి అంతా అయోమయంగా వుంది. తాను ఊహించినట్లు కాకుండా రివర్స్‌గేర్‌లో పోతోందేమని కలవరపడ్డాడు. తాను మామూళ్ళు తీసుకోకుండా ఫైళ్ళను క్లియర్ చేస్తున్నందుకు తనను ధర్మరాజు, సత్యహరిశ్చంద్రుడు అని పొగడుతారనీ తనపట్ల ఎంతో వినయవిధేయత ప్రదర్శిస్తారని భావించాడు లక్ష్మీపతి.

తాను మామూళ్ళు తీసుకోనందున ఇతరులకు కూడా ఇవ్వకూడదనే ఆలోచన వారిలో కలుగుతుందని తద్వారా తమ ఆఫీసులో అవినీతి ప్రక్షాళనకు మార్గదర్శి కావాలని కలలుకున్నాడు. అవన్నీ ఏమోకాని ఇప్పుడు లక్ష్మీపతిని పూచిక పుల్లకంటే హీనంగా చూస్తున్నారు. అదేమంటే లక్ష్మీపతి దగ్గరకు వెళ్ళినా వెళ్ళకపోయినా ఫైళ్ళు కదులుతాయనేది వాళ్ళ ధీమా. పైగా మామూళ్ళు యథావిధిగానే ఇస్తున్నారు. లక్ష్మీపతికి చెందవలసిన మామూళ్ళు కూడా ఇతర కొలీగ్స్ పంచుకుంటున్నారు.

★ ★ ★

ప్రస్తుతం లక్ష్మీపతి వుంటున్న ఇల్లు కొద్దిగా అసౌకర్యంగా వుండటంతో ఇల్లు మారుదామని సునంద ఎప్పటునుండో అంటోంది. వూరికి దూరమైనా సరేనని మంచి ఇల్లు దొరకటంతో అడ్వాన్స్ ఇచ్చి వచ్చాడు లక్ష్మీపతి వారం రోజుల్లో కొత్త ఇంట్లోకి మారాలి.

'ఏమండీ మీ ఆఫీసుకు వచ్చే వారెవరినైనా వ్యాన్ అడగండి. సామానంతా ఒకేసారి కొత్త ఇంట్లోకి తీసుకెళ్ళొచ్చు' లక్ష్మీపతి ఆఫీసుకు బయలుదేరుతుంటే సునంద సంశయిస్తూ అడిగింది.

లక్ష్మీపతి ఆలోచిస్తున్నట్లుగా వుండి పోయాడు. అంతగా మీకు ఇష్టం లేకుంటే డీజిల్ ఖర్చు ఇద్దామండీ - పరిచయస్తుల నుండి ఈ మాత్రం సాయం తీసుకోకుంటే ఎలాగండీ'.

'సరే ఆలోచిద్దాం' అంటూ ఆఫీసుకు బయలుదేరాడు లక్ష్మీపతి. భార్య అన్న మాటల గురించే పదేపదే ఆలోచించి పరిచయమున్న వ్యక్తులుగా ఇలాంటి చిన్న సహాయం పొందటంలో తప్పులేదనుకున్నాడు.

ఆఫీసుకు వెళ్ళి టిఫిన్ బాక్సు టేబుల్ సొరుగులో పెట్టి టీ తాగేందుకు క్యాంటీన్‌వైపు బయలుదేరాడు లక్ష్మీపతి. బాస్ టూర్ వెళ్ళటంతో పది దాటినా ఎవరూ సీట్లోకి రాలేదు.

కారిడార్ దాటుతుండగా అటుపక్క రూంలో నుండి నవ్వులు వినిపించాయి. పొద్దున్నే ఇక్కడ మీటింగ్ పెట్టినట్లున్నారని అనుకుంటుండగా తన పేరు అన్నట్లు వినపడటంతో అక్కడే నిలబడిపోయాడు.

'లక్ష్మీపతిని చూస్తుంటే మెంటల్ కేసేమోనని అనుమానంగా ఉందండీ' కాంట్రాక్టర్ నారాయణ మాటలకు అందరూ నవ్వుతున్నారు. కొలీగ్స్ పూర్ణయ్య, ఆచారి, చంద్రశేఖర్ మరికొందరు ఆఫీసు పని మీద వచ్చే వాళ్ళు అక్కడున్నారు.

'లేకపోతే ఏమిటండీ బంగారు బాతులాంటి సీట్లో వుండి మామూళ్ళు తీసుకోనని ఉపన్యాసాలిస్తాడా' పూర్ణయ్య వంతపాడాడు.

'మనం ఇక్కడ మామూళ్ళు తీసుకుని మరో చోట ఇస్తున్నాం -- అందరూ ఇలాగే చేస్తున్నారు - చెయ్యాలి కూడా - అలా చేసినపుడే సమాజం సమతౌల్యంలో వుంటుంది' ఎం.ఎ సోషియాలజీ చేసిన ఆచారి సిద్ధాంతాన్ని వివరిస్తున్నాడు.

అమ్మ - ఆచారి ఏం లాజిక్ మాట్లాడుతున్నాడు. అసలు ఉద్యోగులు కాని వారికి మామూళ్ళు ఎక్కడి నుండి వస్తాయి అని అనుకున్నాడు లక్ష్మీపతి. ఎక్కువసేపు అక్కడ నిలబడటం మంచిది కాదని క్యాంటీన్‌కు వెళ్ళాడు. వాళ్ళు అలా మాట్లాడుకుంటున్నందుకు లక్ష్మీపతికి బాగా కోపం వచ్చింది.

తను మెంటల్ కేసు అన్నందుకు వ్యాన్ ఇవ్వమని కాంట్రాక్టర్ నారాయణను అడగాలని అనుకున్నాడు లక్ష్మీపతి.

క్యాంటీన్ నుంచి వస్తున్నప్పుడు అటుగా వెళ్తున్న నారాయణను పిలిచి తను ఇల్లు మారుతున్న సంగతి చెప్పి వ్యాన్ ఏర్పాటు చెయ్యమని అడిగాడు. తాను అడగటమే మహాభాగ్యంగా భావించి వ్యాన్ ఇస్తాడని ఆశించాడు లక్ష్మీపతి. అయితే అందుకు విరుద్ధంగా జరిగింది. తన వాహనాలన్నీ వేరే వూళ్ళో పనిలో వున్నాయనీ, మరోసారి అడిగినపుడు తప్పక సహాయం చేస్తాననీ ఇప్పటికి క్షమించమని తప్పుకున్నాడు నారాయణ. అయితే అతడు చెప్పింది పూర్తిగా అబద్ధమని స్పష్టంగా తెలిసింది లక్ష్మీపతికి. ఆ రోజు వచ్చిన కాంట్రాక్టర్లందరినీ అడిగాడు లక్ష్మీపతి. అందరూ ఏవో కుంటుసాకులు చెప్పి తప్పించుకున్నారు. లక్ష్మీపతి మనసు కుతకుత ఉడికింది.

ఆ రోజు లక్ష్మీపతికి నిద్ర రాలేదు. రకరకాలుగా ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు. రెండ్రోజుల తర్వాత ఆఫీసులో చిన్నపాటి కలకలం జరుగుతోంది. కాంట్రాక్టర్లందరూ అటూయిటూ తిరుగుతున్నారు. కాంట్రాక్టర్లకు రావాల్సిన బిల్స్ ఆగిపోయాయి. ఏ సెక్షన్‌కు వెళ్ళినా ఫైల్స్ మొన్ననే పంపించామని సమాధానం. అయితే ఎవరూ లక్ష్మీపతి దగ్గరకు మాత్రం వెళ్ళలేదు. ఎందుకంటే లక్ష్మీపతి ఫైళ్ళను ఆపడనేది వారి గట్టి నమ్మకం చివరకు అనుమాన నివృత్తి కోసం లక్ష్మీపతి దగ్గరకు వెళ్ళటంతో ఫైళ్ళన్నీ అక్కడే వున్నాయి.

కాంట్రాక్టర్లు, లక్ష్మీపతి కొలీగ్స్ ఎక్కడలేని ఆశ్చర్యానికి లోనయ్యారు.

లక్ష్మీపతి ముందుగా కాంట్రాక్టర్ నారాయణను పిలిచి వ్యాన్‌తో వెళ్ళి కొత్త ఇంట్లోకి సామాన్లను శ్రద్ధగా తరలించాలని ఆదేశించాడు. మరొకరిని పిలిచి ఇంటికి ఏడాది అద్దె అడ్వాన్స్‌గా చెల్లించమని చెప్పాడు. ఇలా వరుసగా అందరినీ పిలిచి ఎవరెవరు ఏం చెయ్యాల్లో వివరించాడు. విధిలేక కాంట్రాక్టర్లందరూ లక్ష్మీపతి చెప్పిన పనులు చెయ్యటంలో నిమగ్నమయ్యారు. లక్ష్మీపతి మనస్సుకు ఇప్పుడు హాయిగా వుంది. ప్రతీకారం తీర్చుకుంటున్నట్లుగా వుంది.

లక్ష్మీపతి నిజాయితీగా వుండాలనుకున్నాడు. అలా వున్నందుకు పిచ్చివాడని అన్నారు. సమాజంలో వున్న పరిస్థితులు లక్ష్మీపతి పతనానికి దారి తీశాయా?